

Arvokas osallistujakysely ja arvioinnin kokonaisuus

Arvioinnin ja vaikuttavuuden koulutus Arvokas-hankkeille
Hotelli Helka 29.1.2019

Arvokas-ohjelman tarkoitus

- Arvokas -avustusohjelman tarkoituksena on **ehkäistä eriarvoistumista** ja vahvistaa eriarvoisuuden teemojen kanssa työskentelevien hankkeiden **yhteiskehittämistä**.
- Avustusohjelma vähentää eriarvoisuutta:
 - löytämällä uusia *järjestölähtöisiä toimintatapoja* haasteellisissa elämäntilanteissa olevien tueksi,
 - tavoittamalla hanketoiminnalla yksilöitä vahvojen hyvinvointi- ja terveyserojen alueilta ja *vahvistamalla heidän osallisuuttaan* sekä
 - tukemalla hankkeiden keskinäistä yhteistyötä hankkeiden *tuloksellisuuden* ja kohderyhmien saaman tuen *vaikuttavuuden* lisääntymiseksi.

Ohjelmataason arviointi

- Osana Arvokas-ohjelman koordinaatiohankkeen työtä toteutetaan **arviointitutkimus**. Avustusohjelman vaikutuksia arvioimalla selvitetään
 1. avustusohjelman hankkeiden aikaansaamat *yksilötason muutokset*
 2. avustusohjelman *yhteiskunnalliset* (ja taloudelliset) *vaikutukset*.
 3. Tavoitteena on myös lisätä yhteistä ymmärrystä eriarvoisuuden *yhteiskunnallisista rakenteista ja ratkaisuista* eri ihmisten osallisuuden vahvistamiseksi.
- Ohjelmataason arvioinnin ja vaikuttavuuden tunnistamisen edellytys on, että hankkeista löydetään **yhteisiä teemoja**, jotka voidaan sijoittaa eriarvoisuus-käsitteen alle.

Ilmiötason ymmärtäminen

- Toiminnan tasolta edetään kohti **ilmiötason** ymmärrystä ja yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin liittyvien yhteyksien tunnistamista.
- Tähän pyritään
 - analysoimalla eriarvoisuuden taustalla vaikuttavia *juurisyitä*,
 - tunnistamalla eriarvoisuuden *aineellisia ulottuvuuksia ja erilaisia resurssivajeita* sekä
 - tarkastelemalla hyvinvointia *sosiaalisen pääoman, osallisuuden ja toimijuuden kautta*.
- Juurisyiden perusteella on luonnosteltu ns. *eriarvoisuuskartta*. Se on toiminut pohjana arviointityön teemoitukselle sekä hankkeille yhteisten vaikuttavuusindikaattoreiden muodostamiselle.

Eriarvoisuuden ilmenemismuodot ja tarkastelun tasot

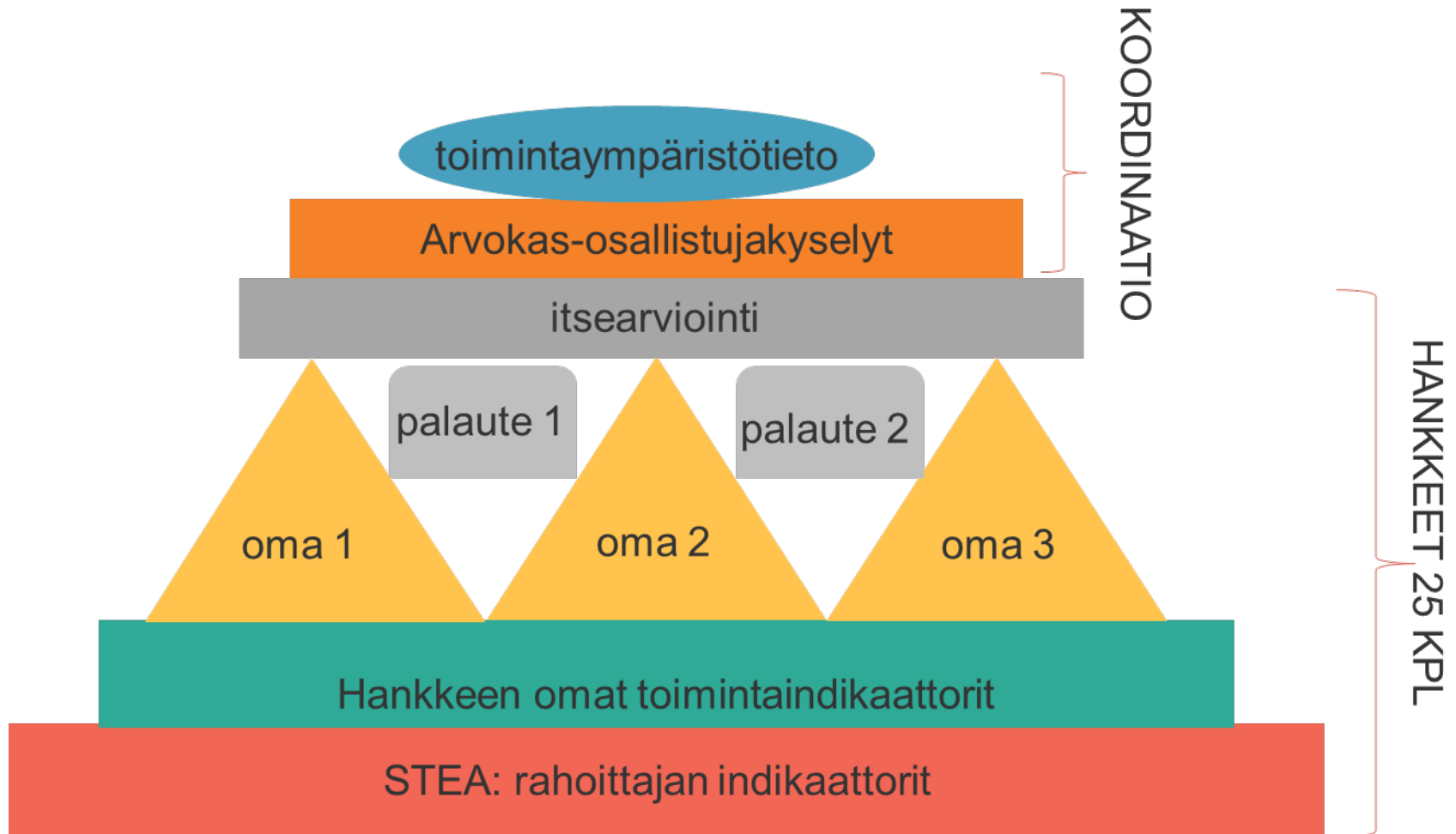

YKSIÖ
YHTEISÖ
YHTEISKUNTA

Yhteinen tiedonkeruu

- Yhteisen tiedon muodostamiseksi tarvitaan myös **yhteisiä tiedonkeruun tapoja**. Näitä ovat:
 1. *rahoittajan edellyttämä tiedonkeruu* (ns. STEA-indikaattorit),
 2. *koordinaation toteuttama osallistujakysely*, sekä
 3. *laadullisen tiedon mallinnukset* esim. vaikuttavuustarinoihin
- Koordinaatiohanke *vetää yhteen* hankkeiden tuottamaa arviointitietoa, *jakaa tuloksia* tiedoksi hankkeille sekä käyttää yhteistä tietoa hyödyksi *vaikuttamisviestinnässä*.
- Hankkeiden toimintaympäristöä ja toiminnan vaikutuksia seurataan myös ulkopuolisten **tilastojen ja tutkimustiedon** avulla ja suhteessa sosiaalisesta eriarvoisuudesta käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Arviointitieto ja -välineet Arvokas-ohjelmassa

Ohjelmatason arviointikysymykset

1. Millaisia muutoksia hankkeiden toimintaan osallistuvien ihmisten elämässä on tapahtunut toiminnan aikana?
 - a) Ovatko hyvinvoinnin edellytykset parantuneet ja resurssivajeet vähentyneet?
 - b) Millaisia muutoksia osallisuuden ja toimijuuden kokemisessa on tapahtunut?
 - c) Ovatko osallistujien toiminnalle asettamat tavoitteet täyttyneet?
2. Millaista yhteiskunnallista vaikuttavuutta toiminnalla on saatu aikaan?
 - a) Miten toiminnalla on vähennetty sosiaalista eriarvoisuutta?
 - b) Onko toiminnalla ollut positiivista vaikutusta osallistujien yhteiskunnalliseen asemaan?
 - c) Millaisia kustannusvaikutuksia toiminnalla on ollut?

Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys

- Arvokas-arvioinnin lähtökohtana on kysyä, miten toimintaan osallistuminen vaikuttaa mukana olevien ihmisten *osallisuuden ja toimijuuden* kokemuksiin.
- Näkökulma on *subjektiivinen ja kokemuksellinen*, mutta kertautuessaan se tuottaa yleisemmän tason tietoa.
- Ajatus on, että hankkeissa toteutuva yhteisöllisyys lisää sosiaalista pääomaa, jonka ilmenemismuotoja osallisuus ja toimijuus ovat.
- Näkökulma on myös rakenteellinen: kysymme keiden ”ääni” on yhteiskunnallisesti osallista? Ketkä saavat näkyä julkisissa tiloissa ja millä tavoin? Miten yhteiskuntapoliittiset valinnat vaikuttavat eriarvoisuuteen?

Osallisuus

- Arvokas-ohjelmassa *osallisuuden subjektiivista kokemusta ja sen rakenteellisia ulottuvuuksia* jäsennetään seuraavien (kokemuksellisten) alakäsitteiden kautta:
 - merkityksellisyys
 - toimijuus
 - kuuluminen
 - pystyminen
 - toiveikkaus
 - luottamus
 - positiivinen identiteetti
 - stigman kokemus
 - hyvinvoinnin aineelliset ulottuvuudet
 - resurssivajeiden ylisukupolvisuus
- Nämä käsitteet on pyritty tekemään mitattaviksi, tieto kerätään osallistujakyselyn avulla, ja myöhemmin tarinoiden kautta.

Arviointikehikko tiivistetysti

- hyvinvointi- ja resurssivajeet
- eriarvoistavat rakenteet ja prosessit
- eriarvoisuuden kustannukset

- osallisuuden ja kuulumisen tunne
- toimintakyky ja toimijuus
- positiivinen identiteetti

Osallistujakysely

- Koordinaatiohanke toteuttaa ohjelmakauden aikana **toimintoihin osallistuville ihmisille suunnatun kyselyn**: aloituskysely täytetään hanketyön alkaessa ja seurantakysely toimintaan osallistumisen päättyessä.
- Kyselyiden avulla tuodaan esille hankkeissa tapahtuvan työn kautta aikaansaatu **yksilötason muutos**:
 - *osallisuudessa ja kuulumisen tunteessa,*
 - *toimintakyvyssä ja toimivuudessa,*
 - *hyvinvoinnin eri ulottuvuuksissa ja resursseissa,*
 - *positiivisen identiteetin kokemuksessa sekä stigman kokemusten vähenemisessä.*
- Näkökulma on kokemuksellinen: ihmisen omat kokemukset ovat tärkeintä.

Miksi yhteinen kysely?

1. Yhteinen tiedonkeruu on *yhteisen tiedon* edellytys. Tarvitsemme vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa tulosten ja vaikutusten osoittamiseksi ohjelmatasolla.
2. Osallistujien yksilölliset kokemukset kertautuvat ja kasautuvat ja muodostavat *yleistä koskevaa tietoa*. Vain yhteisesti voimme tuottaa laajempaa osallistujien asemaa, eriarvoisuuden ilmiöitä, rakenteita ja järjestöjen merkitystä kuvaavaa tietoa.
3. *Kysely toistetaan*, jotta voimme tavoittaa yksilötasolla koetun muutoksen. Toistettavuuden ehtona on yhdenmukainen tiedonkeruu.
4. Kyselyn indikaattorit vastaavat tunnettujen hyvinvointi- ja osallisuustutkimusten kysymyksenasetteluja (mm. FinSote, RAY-Barometri, THL:n osallisuustutkimus, Nuorisobarometri, UTH). Kun kysymme asioista samalla tavoin, saamme *vertailtavaa tietoa*, ja voimme liittyä laajempaan hyvinvointitutkimukseen.
5. Sitoutuminen yhteisen arviointitiedon tuottamiseen on kirjattu Arvokas-ohjelmaan osallistumisen edellytyksiin. Samalla rakennetaan mallia hanketyön arvioimiseen ohjelmatasolla.

Kyselyn toteuttaminen

- Kyselyt toteutetaan hankekohtaisesti, mutta niin että asiakkaat pysyvät anonyymeina.
 - Kysymyksiin vastataan henkilökohtaisen tunnisteiden kautta, jotta kysely voidaan toistaa.
 - Vastaaminen tapahtuu Webropol-työkalulla nettilinkin kautta. Mikäli sähköinen vastaaminen ei onnistu, voi vastaaja täyttää paperisen kyselylomakkeen.
- Toteuttamiseen tarvitaan hankkeiden apua:
 - Hankkeesta nimetään henkilö, joka vastaa kyselyiden toteuttamisesta. Vastuhenkilö jakaa kyselyyn vastaaville henkilöille henkilökohtaiset tunnukset ja kirjaa ne seurantataulukkoon. Vastuhenkilö huolehtii tarvittaessa myös paperisen kyselyn toteuttamisesta.
- Toteutuksesta on tehty tarkemmat ohjeet, jotka on lähetetty kaikkiin hankkeisiin. Lisätietoja voi kysyä Jenniltä.

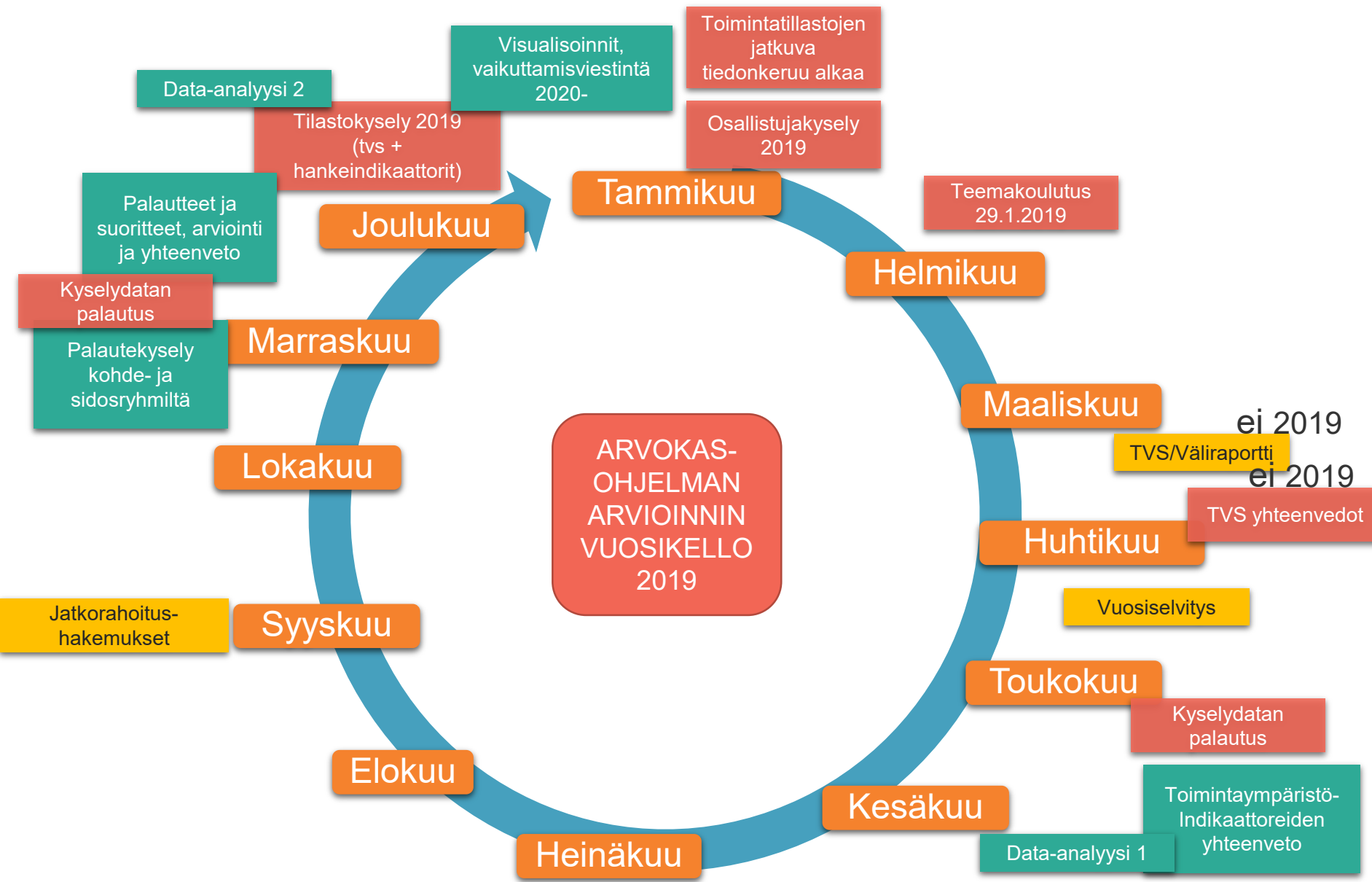
Aikataulu

- Kyselyn tiedonkeruu käynnistyy 29.1.2019 pidettävän arviointikoulutustilaisuuden jälkeen.
- Kysely on avoinna jatkuvan tiedonkeruun periaatteella. Siksi hankkeet voivat kerätä tietoja oman toiminta-aikataulunsa mukaisesti.
- Aloituskyselyn voi täyttää heti tiedonkeruun alkaessa alkuvuonna 2019 sekä joustavasti esimerkiksi uusien toimintojen käynnistyessä.
 - Toivomme, että tiedonkeruu käynnistyy heti alkuvuodesta 2019 jo toiminnassa mukana olevien ihmisten osalta.
- Seurantakysely täytetään
 - toiminnan (esimerkiksi ryhmän) päättyessä,
 - ihmisen lopettaessa osallistumisensa toimintaan tai
 - viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä, jolloin kyselyiden tiedot kootaan ohjelman tulosraporttiin.
- On tärkeää, että myös seurantakyselyistä saatavaa tietoa voidaan hyödyntää ohjelmakauden aikana, ei ainoastaan hankekauden päättyessä.

Tulokset ja raportointi

- Arvokas-ohjelmakoordinaatio tekee kertyneestä tiedosta analyysin kaksi kertaa vuodessa: touko–kesä ja marras–joulukuussa.
- Sähköiset vastaukset tallentuvat raportille automaattisesti, paperiset lomakkeet tallennamme käsin. Paperilomakkeet on hyvä toimittaa ohjelmakoordinaatioon jo hyvissä ajoin ennen analysoinnin ajankohtaa.
- Tuloksia käytetään ohjelman tulosten ja vaikutusten esiin tuomisessa sekä ohjelman vaikuttamisviestinnässä. Tuloksista tehdään infograafeja ja niitä hyödynnetään vaikuttavuusmallinuksissa.
- Jokainen vähintään 10 vastausta kerännyt hanke saa vuosittain tulosraportin omista tuloksistaan.

ARVOKAS-
OHJELMAN
ARVIOINNIN
VUOSIKELLO
2019

HANKKEET 2019 RAHOITTAJA KOORDINAATIO

sinäoletarvokas.fi

